

RAPPORT ANNUAL 1997/98

1. Introducziun

Cul meins da matg ha il Forum cultural Tujetsch saviu festivar siu empren onn da naschientscha. Bein in tiern da far retrospectiva e mirar sil curriu e passau, far in per patratgs pigl avegnir e remarcar igl echo enteifer la populaziun per ina tala uniun che s'engascha pils fatgs culturals.

Il forum ei vegnius fundaus cun la prima vista da mantener ils beins culturals tujetschins. Tujetsch ha piars el decuors dils davos decennis in tschuat cultura, oravontut sil sector dalla architectura veglia. Per quei pauc che ei restau purtein nus la responsablada da mantener. Cultura ei igl attestat dalla populaziun. Ed in bien attestat ha mintga pievel bugen. Aschia era ils Tujetschins. En quei senn ei la reacziun sin la nova uniun stada detg pulita. Entuom trenta commember(a)s ein s'incet(a)s sco activ(a)s per il Forum cultural. Plascheivel ei il grond diember da donaturs stai, che han susteniu finanziaimein la lavur dil forum.

Ei decuors digl empren onn dat ei nuot auter che tschentiar ils fundaments futurs per ina uniun. Ei sto buca vegnir luvrau immediat cun pala gronda. Quei ei era stau la devisa dalla suprastonza; ed els han mess prioritads e francau in program da lavur

2. Fuorn da paun a Foppas/Surrein

A Foppas/Surrein ha igl anteriur fuom da paun stuiu vegnir disfatgs muort l'erecziun dalla nova via da quartier. Ei ha duvrau entgins sforzs da saver silmeins reconstruir quel ella vischinonza. La reconstrucziun ei lu succedida ei decuors dalla primavera 1997 entras ina firma ed ils umens dil schurmetg civil Tujetsch. Grazia agl agid privat e cun personas iniziativas ei la construcziun dil tetg e la cuvrida cun slondas sefatg lu igl atun 1997. El decuors dalla primavers 1998 ei il terren vegnius modificaus e verdegiaus, entgins bauns tschentai ed il fuorn sa vegnir surdaus alla populaziun per il diever da far paun ni autras bunas caussas. Il plaz enamiez il vitg a Foppas/Surrein fa ussa ina stupenta pareta e nus sperein ch'el envidi bein enqual vischin da far ina viseta.

3. Tegia d'alp Las Palas/Milez

La veglia tegia d'alp a Milez mava adina dapli en decadenza. Nossa intenziun fuss stada da saver mantener la tegia en fuorma d'in pign museum cun dar la pusseviada da far diever da tala. Las Pendicularas Sedrun/Rueras SA han medemamein fatg valer lur interess per la tegia enamiez il territod da skis. Sin fundament dalla publicaziun dalla damonda da baghegiar havein nus priu investa dallas intenziuns e silsunter inoltrau ina protesta. En buna conconrdanza cun las pendicularas e la vischnaunca ein ins secunvegni da mantener aschi bein sco pusseivel la tegia ed en mintga cass mantener il tetg da slondas.

Cun la sligiaziun dalla tegia d'alp savein nus viver, era sche nus havein buca saviu dil tuttafatg realisar nossas intenziuns. Cumpromiss vegn ei denton era egl avegnir a dar. La stad 1998 vegn la tegia d'alp per l'emprena gada era ad esser aviarta sco ustria a Milez.

4. Ovras da pader Baseli Berther

L'edizium cumpietta dallas ovras da pader Baseli Berther, Rueras/Dieni ein en preparaziun e dueien cumparer ei decuors digl onn 1999. Las ovras da pader Baseli Berther ha Tarcisi Hendry rimnau per saver edir ina nova publicaziun cun sia entira ovra litterara.

5. Baghetg dil schuldau

A tgi ei il baghetg dil schuldau buca enconuschents? La construcziun dil baghetg cun il grondius tetg da plattas sto vegnir mantenius. Tier quei edifices setracta ei d'in object singular en nossa vischnaunca. Il Forum cultural Tujetsch sesprova da segidar cun ils proprietaris per saver mantener il baghetg.

6. Invasion dils Franzos en Tujetsch avon 200 onns

En vesta dils 200 onns suenter l'invasiun dils Franzos en Tujetsch, ei il forum vidlunder da ponderar co seregurdar da quels sgarscheivels eveniments da lezs onns. Cun l'entschatta digl onn 1999 ei previu

la presentaziun d'ina ovra da Vic Hendry, che tracta l'invasiun franzosa en Surselva. En rama da quella occurrenza se presenta il Forum cun la tematica dalla invasiun da 1799.

Il suranumnai projects dattan paretga dalla interessanta e zun varionta lavur dil forum. Nies program da lavur a liunga vesta cumpeglia fetg bia scazis che pretendan da vegnir manteni e schurmegiai. Ina lavur fetg urgenta e necessaria ei l'inventarisaziun da tuts objects culturals en l'entira val. Quella documentaziun duei lu porscher il manual per il forum per saver agir ed intervegnir. L'entira inventarisaziun duei succeder proximamein cun agid dalla gruppa per fatgs culturals integrada oz el schurmetg civil.

Interessents per fatgs culturals ein cordiaimein envidai d'entrar sco commember en nossa uniun.

Beinvegni ein era donaturs che sustegnan nos projects.

Alla fin da nies emprem onn sauda ei d'engraziar a tuts ch'ei sin ina moda ni l'autra s'engaschai per ils fatgs culturals en nossa vischnaunca. Cun grond entusiassem e plascher havein nus priu enta maun il niev onn.

Forum cultural Tujetsch

la suprastanza